

حرکت

شماره ۱۷ - ص ص : ۴۵ - ۶۲

تاریخ دریافت : ۸۲/۰۳/۳۱

تاریخ تصویب : ۸۲/۰۵/۲۲

مقایسه عملکرد مربیان داخلی و خارجی تیم‌های ملی فوتبال بزرگسالان کشور از ابتدای آبان ۱۳۸۰

دکتر محمد خبیری^۱

استادیار دانشگاه تهران

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، مقایسه عملکرد مربیان ایرانی تیم‌های ملی فوتبال بزرگسالان نسبت به مربیان خارجی و نیز هر کدام از مربیان داخلی و خارجی در مورد اینکه چه تعداد از مسابقات رسمی و غیررسمی را هدایت کرده و چه موقعیت‌هایی را کسب کرده‌اند، است. روش پژوهش از نوع تاریخی بوده و داده‌های مربوط به رهبری تیم ملی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته و کلیه مربیان داخلی و خارجی نمونه تحقیق را تشکیل داده‌اند. در مجموع، مربیان خارجی با $55/4$ درصد نسبت به مربیان داخلی با 51 درصد از نظر درصد برنده شدن موفق‌تر بودند، ولی از نظر درصد باخت‌ها، مربیان داخلی $22/7$ درصد نسبت به مربیان خارجی با 25 درصد باخت عملکرد بهتری داشتند. نسبت برد به باخت مربیان داخلی با اندکی تفاوت نسبت به مربیان خارجی بهتر است ($2/226 > 2/246$). از این نظر عملکرد مربیان داخلی بهتر می‌باشد. یکی دیگر از شاخص‌های عملکرد مربیان، رساندن تیم ملی به مسابقات نهایی جام جهانی، المپیک، قهرمانی جام ملت‌های آسیا و قهرمانی بازی‌های آسیایی است که در این میان عملکرد مربیان ایرانی نسبت به مربیان خارجی بهتر بوده و مربیان ایرانی موفق‌تر عمل کرده‌اند.

واژه‌های کلیدی

تیم ملی فوتبال بزرگسالان، مربیان داخلی و مربیان خارجی.

مقدمه

مربیگری تیم ملی فوتبال بزرگسالان در کشورهای مختلف از جمله کشورمان اهمیت ویژه‌ای دارد. تیم ملی فوتبال بزرگسالان از بدو تشکیل (۱۳۰۵) تا آبان ۱۳۸۰ توسط ۳۷ مربی داخلی و خارجی رهبری شده است. متخصصان ورزش اعتقاد دارند که استخدام مربیان خارجی اغلب سریع‌ترین راه دستیابی به مربیان شایسته است. دلایل آنها برای استخدام مربیان خارجی اینکه پیشرفت‌های مهیجی در برنامه به وجود می‌آورند، آثار مثبت غیرمستقیم نظیر الگوسازی برای مربیان جوانتر دارند، برنامه‌های تمرینی و تدارکاتی مناسبی اراده و اجرا می‌کنند و در بازیکنان و مسئولان انگیزه بسیار زیادی برای موفقیت و پیروزی به وجود می‌آورند. در مقابل عده‌ای دیگر از متخصصان ورزش اعتقاد دارند که استخدام مربیان خارجی دارای معایبی از جمله هزینه زیاد، به وجود آوردن شوک فرهنگی بر بازیکنان، مشکلات مربوط به زبان و آشنایی محدود نسبت به وضعیت روانی و اجتماعی بازیکنان است (۱۰). در حال حاضر بسیاری از کشورها به منظور پیشرفت و به دست آوردن موفقیت‌هایی در سطوح جهانی فوتبال اقدام به استخدام مربیان باتجربه از کشورهای پیشرفته در زمینه فوتبال می‌کنند. در هفدهمین دوره جام جهانی (۲۰۰۲ - کره و ژاپن) کشورهای کامرون، چین، کاستاریکا، اکوادور، انگلستان، ژاپن، کره جنوبی، پاراگوئه و سنگال از مربیان خارجی (آلمان، یوگسلاوی، کروواسی، کلمبیا، سوئد، فرانسه، هلند و ایتالیا) بهره جستند و مابقی کشورها (۲۳ کشور) از مربیان داخلی استفاده کردند (۵). همچنین طول مدت مربیگری در تیم‌های ملی کشورهای مختلف در طی سال‌های متمادی شاخص نسبتاً قابل قبولی است که نشان‌دهنده استمرار در تیم ملی فوتبال آن کشور است.

تیم ملی فوتبال اسپانیا از سال ۱۹۲۰ تا ۱۹۹۹ (۷۹ سال) از ۳۷ مربی استفاده کرده که به طور

متوسط هر دو سال و یک ماه دارای یک مربی بوده است. لادیس لائو کوبالا^۱ با یازده سال سابقه در ۶۸ مسابقه بر روی نیمکت تیم ملی اسپانیا قرار گرفت (۱۱). تیم ملی ایتالیا از سال ۱۹۱۰ تا سال ۲۰۰۰ (۹۰ سال) از ۴۳ مربی بهره برد و به طور متوسط هر دو سال یک مربی داشت. انزو بیرزوت^۲ نیز با ۱۱ سال سابقه، ۱۰۸ مسابقه را رهبری کرد (۹). تیم ملی آلمان از سال ۱۹۳۶ تا سال ۱۹۹۸ (۶۲ سال) فقط از ۶ مربی استفاده نمود. تقریباً به طور متوسط تیم ملی فوتبال آلمان هر ۱۰ سال و دو ماه یک مربی داشته و پرسابقه‌ترین مربی زپ هربرگر^۳ با ۲۷ سال و ۱۶۲ مسابقه و هلموت شوئن^۴ با ۱۵ سال و ۱۳۹ مسابقه بوده‌اند (۸). تیم ملی فرانسه از سال ۱۹۶۰ تا سال ۱۹۹۸ (۳۸ سال) از ۱۲ مربی استفاده نموده و تقریباً به طور متوسط بیشتر از سه سال سهم هر مربی بوده است. میشل هیدالگو^۵ با ۸ سال و ۳ ماه بیشترین رکورد مربیگری را داراست (۷). تیم ملی فوتبال آرژانتین از سال ۱۹۰۱ تا سال ۱۹۹۸ (۹۷ سال) از ۳۷ مربی بهره‌جسته است. به طور متوسط هر مربی حدود ۲/۵ سال تیم ملی آرژانتین را هدایت کرده است.

اسیتابیله^۶ بیش از هجده سال و هشت ماه، منوتی^۷ هفت سال و نه ماه و بیلاردو^۸ هفت سال و دو ماه، تیم ملی آرژانتین را هدایت کردند که پرسابقه‌ترین مربیان در تیم ملی آرژانتین می‌باشند (۲).

در کشورمان در مقاطع مختلف برای حضور در مسابقات فوتبال بین‌المللی رسمی نظیر جام جهانی، المپیک، جام ملت‌ها، بازی‌های آسیایی و جام آفریقا - آسیا و غیررسمی نظیر اکو، جام جهانی کوچک، کورش، ایران، دو یا چندجانبه، دوستی، LG و ...، علاوه بر استفاده از مربیان داخلی، از مربیان خارجی نیز برای هدایت تیم فوتبال بزرگسالان بهره‌جسته‌ایم. به طور کلی ۴ مربی خارجی قبل از انقلاب و ۵ مربی خارجی بعد از انقلاب در استخدام فدراسیون فوتبال

1- Ladislao Kubala

2- Enzo Bearzot

3- Sepp Herberger

4- Helmut Schun

5- Miciel Hidalgo

6- Stabile

7- Menotti

8- Bilardo

قرار گرفتند (برای تیم ملی فوتبال بزرگسالان)، تا هدایت تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به عهده گیرند. سؤال عمده‌ای که برای مسئولان به‌طور کلی و مسئولان ورزش و فوتبال به‌طور اخص مطرح بوده و هست، اینکه آیا مربیان خارجی دارای عملکرد بهتری نسبت به مربیان داخلی هستند و نیز هر کدام از مربیان داخلی و خارجی چه تعداد از مسابقات رسمی و غیررسمی را هدایت کرده و چه موفقیت‌هایی را کسب کرده‌اند.

روش تحقیق

روش این تحقیق از نوع تحقیق تاریخی بود تا با تحلیل داده‌های مربوط به رهبری تیم ملی فوتبال بزرگسالان توسط مربیان داخلی و خارجی بتوان عملکرد آنها را مورد بررسی و مقایسه قرار داد. پژوهشگر کلیه مسابقات تیم ملی فوتبال بزرگسالان را از ابتدا (۱۳۰۵) تا آبان ۱۳۸۰ مورد بررسی قرار داده و بدون تولید داده، به توصیف و تحلیل نتایج به‌دست آمده از مسابقات انجام‌شده تحت رهبری مربیان داخلی و خارجی پرداخته است. در این تحقیق محقق از منابع دست اول شامل گزارش‌های رسمی فدراسیون فوتبال جهانی (فیفا)، کنفدراسیون فوتبال آسیا (ای. اف. سی)، فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران، هفته‌نامه‌ها و روزنامه‌های ورزشی، شرح احوال و کتب استفاده کرده است. در ضمن از اطلاعات و مدارکی که محقق خود ناظر بر وقوع رویدادها، به‌عنوان بازیکن، سرپرست و مسئول بوده نیز بهره‌گرفته شده است.

روش نمونه‌گیری

در این تحقیق کلیه مربیانی که (داخلی و خارجی) مس ر فنی تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به عهده داشته‌اند، به‌عنوان نمونه مورد بررسی قرار گرفتند. مربیانی که به صورت مقطعی برای یک یا دو مسابقه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را هدایت کرده‌اند، مورد احتساب قرار نگرفتند. با توجه به این موضوع، تیم ملی فوتبال بزرگسالان از بدو تشکیل آن از سال ۱۳۰۵ تا آبان ۱۳۸۰ (۵۰ سال) توسط ۱۸ مربی داخلی و ۹ مربی خارجی رهبری شده که کلیه آنها در این نمونه مورد مقایسه قرار گرفتند. همچنین تعداد مسابقات رسمی و غیررسمی تیم ملی فوتبال بزرگسالان رهبری شده توسط این مربیان ۴۳۱ مسابقه محاسبه شده است.

ابزار تحقیق

ابزار اندازه‌گیری برای مقایسه عملکرد مربیان، نتایج مسابقات رسمی و غیر رسمی در نظر گرفته شده است. مسابقات رسمی در این تحقیق، شامل کلیه مسابقات انجام شده در دوره مقدماتی و نهایی جام جهانی (۷۳ مسابقه)، دوره مقدماتی و نهایی بازی‌های المپیک (۳۲ مسابقه)، دوره مقدماتی و نهایی جام ملت‌ها (۷۳ مسابقه)، بازی‌های آسیایی (۴۹ مسابقه) و جام ملت‌های آفریقا - آسیا (۲ مسابقه) است. کلیه مسابقات فوق از نظر فدراسیون فوتبال جهانی (فیفا) و کنفدراسیون فوتبال آسیا (ای.اف.سی) به رسمیت شناخته شده است.

مسابقات غیررسمی تیم ملی فوتبال بزرگسالان، شامل کلیه مسابقات انجام شده، به غیر از مسابقات رسمی فوق و شامل جام عمران منطقه‌ای (اکو)، جام جهانی کوچک، جام کورش، جام ایران، بازی‌های دوستانه دو جانبه یا چند جانبه، جام‌های LG و تورنمنت‌های مشابه که در غالب تیم ملی فوتبال بزرگسالان شرکت کرده‌اند، است. علاوه بر نتایج مسابقات به‌عنوان ابزار اصلی بررسی و مقایسه، صعود به رده‌های بالاتر و کسب مقام‌های قهرمانی در مسابقات رسمی نیز وسیله و ابزار این تحقیق به شمار می‌رود. بنابراین ابزار تحقیق حاضر عبارت است از مجموع تعداد هدایت تیم ملی بزرگسالان، درصد برنده شدن، درصد بازنده شدن و نسبت درصد برنده شدن و درصد بازنده شدن در کلیه مسابقات رسمی و غیررسمی. به عبارت دیگر، هرچه تعداد مسابقات و درصد برنده شدن و حاصل نسبت درصد برنده شدن به درصد بازنده شدن بیشتر و درصد بازنده شدن کمتر باشد، مربیان عملکرد بهتری دارند و حضور در مرحله نهایی جام جهانی و المپیک، قهرمانی در جام ملت‌های آسیا و بازی‌های آسیایی نیز از جمله شاخص‌های عملکرد موفقیت مربیان در نظر گرفته شده است.

روش جمع‌آوری اطلاعات

همان‌گونه که اشاره شده، پیش‌فرض محقق برای تعیین میزان عملکرد مثبت یک مربی، بستگی به موفق شدن در مسابقه و همچنین گذر از مرحله مقدماتی و وارد شدن به مرحله نهایی و رسیدن به سطوح بالاتر و قهرمانی است. بنابراین روش جمع‌آوری اطلاعات، استخراج کلیه اطلاعات مربوط به تک تک مسابقات از منابع دست اول، شامل گزارش‌های رسمی فدراسیون فوتبال جهانی، کنفدراسیون فوتبال آسیا و فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران است.

نتایج و یافته‌های تحقیق

اطلاعات جمع‌آوری شده نشان می‌دهد علی پروین ۵۶ بار بر روی نیمکت تیم ملی فوتبال بزرگسالان قرار گرفته و هدایت بازیکنان را به‌عنوان سرمربی عهده‌دار بوده‌است. همان‌گونه که جدول ۱ نشان می‌دهد، نامبرده در مجموع در ۲۳ مسابقه رسمی دارای ۱۳ برد، ۵ باخت و ۵ تساوی و در ۳۳ مسابقه غیررسمی دارای ۱۲ برد، ۸ باخت و ۱۳ تساوی به‌عنوان نفر اول از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی درصد برد $44/64$ ، درصد باخت $23/21$ و درصد تساوی $32/14$ و نیز نسبت برد به باخت $1/92 = 44/64 / 23/21$ است. همچنین نامبرده توانسته تیم ملی بزرگسالان کشور را در بازی‌های آسیایی پکن در سال ۱۹۹۰ به قهرمانی برساند.

جدول ۱- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان مربیگری علی پروین

تعداد مسابقات		تساوی	باخت	برد	نوع مسابقات
۱۱		۳	۳	۵	جام جهانی
۵		۱	۱	۳	جام ملت‌های آسیا
۵		۱	۰	۴	* بازی‌های آسیایی
۲		۰	۱	۱	آفریقا - آسیا
۳۳		۱۳	۸	۱۲	غیررسمی
۱۰۰٪	۵۶	۱۴/۳۲٪	۲۱/۲۳٪	۶۴/۴۴٪	مجموع
$44/64 \div 23/21 = 1/92$					نسبت برد به باخت

* کسب مقام قهرمانی در بازی‌های آسیایی پکن در سال ۱۹۹۰

پرویز دهداری در ۴۵ مسابقه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به‌عنوان سرمربی هدایت کرده همان‌گونه که جدول ۲ نشان می‌دهد، نامبرده در مجموع از ۲۵ مسابقه رسمی دارای ۱۵ برد، ۴ باخت و ۶ تساوی و در ۲۰ مسابقه غیررسمی دارای ۱۱ برد، ۶ باخت و ۳ تساوی به‌عنوان نفر دوم از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی درصد برد

$\frac{۵۷}{۷۷}$ ، درصد باخت $\frac{۲۲}{۲۲}$ و درصد تساوی ۲۰ و نیز نسبت برد به باخت $\frac{۲}{۵۹} = \frac{۵۷/۷۷}{۲۲/۲۲}$ است. همچنین نامبرده توانست تیم ملی بزرگسالان کشور را در جام جهانی ملت های آسیا در سال ۱۹۷۰ به مقام قهرمانی و در سال ۱۹۸۸ به مقام سوم و نیز در سال ۱۹۷۲ به همراه محمد رنجبر تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به مرحله نهایی بازی های المپیک برساند.

جدول ۲- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان مربیگری پرویز دهداری

نوع مسابقات		برد	باخت	تساوی	تعداد مسابقات
* جام ملت ها		۹	۲	۴	۱۵
** بازی های المپیک		۳	۱	۱	۵
بازی های آسیایی		۳	۱	۱	۵
غیررسمی		۱۱	۶	۳	۲۰
مجموع		۲۶	۱۰	۹	۴۵
نسبت برد به باخت		$\frac{۵۷}{۷۷} \div \frac{۲۲}{۲۲} = \frac{۲}{۵۹}$			

* کسب مقام قهرمانی در جام ملت های آسیا در سال ۱۹۷۰ تايلند

** صعود به مرحله نهایی بازی های المپیک به همراه محمد رنجبر در سال ۱۹۷۲

حشمت مهاجرانی در ۴۱ مسابقه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به عنوان سرمربی هدایت کرده و همان گونه که جدول ۳ نشان می دهد، نامبرده در مجموع در ۲۱ مسابقه رسمی دارای ۱۴ برد، ۴ باخت و ۳ تساوی و در ۲۰ مسابقه غیررسمی دارای ۴ برد، ۶ باخت و ۱۰ تساوی به عنوان نفر سوم از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی درصد برد $\frac{۴۳}{۹۰}$ ، درصد باخت $\frac{۲۴}{۳۹}$ و درصد تساوی $\frac{۳۱}{۷۰}$ و نیز نسبت برد به باخت $\frac{۱}{۷۹} = \frac{۴۳/۹۰}{۲۴/۳۹}$ است. همچنین نامبرده توانست تیم ملی فوتبال بزرگسالان کشور را در جام ملت های آسیا در سال ۱۹۷۶ به مقام قهرمانی و در سال ۱۹۷۸ تیم ملی فوتبال بزرگسالان را برای اولین بار به مرحله نهایی جام جهانی برساند و در مقام چهاردهم در بین شانزده تیم حاضر قرار گیرد (۱).

جدول ۳- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان مربیگری مهاجرانی

تعداد مسابقات		تساوی		باخت		برد		نوع مسابقات
۱۴		۳		۲		۹		* جام جانی
۴		۰		۰		۴		** جام ملت های آسیا
۳		۰		۲		۱		بازی های المپیک
۲۰		۱۰		۶		۴		غیررسمی
/۱۰۰		۴۱		/۳۱/۷۰		۱۳		/۲۴/۳۹
						۱۰		/۴۳/۹۰
								۱۸
								مجموع
								نسبت برد به باخت
								$۴۳/۹۰ \div ۲۴/۳۹ = ۱/۷۹$

*** صعود به مرحله نهایی جام جهانی و کسب مقام چهاردهم در بین شانزده تیم حاضر در سال ۱۹۷۸ آرژانتین

*** کسب مقام فهرمانی در جام ملت های آسیا در سال ۱۹۷۶ تهران

محمد مایلی کهن در ۴۰ مسابقه، تیم ملی بزرگسالان را به عنوان سرمربی هدایت کرده و همان گونه که در جدول ۴ نشان می دهد، نامبرده در مجموع در ۲۶ مسابقه رسمی دارای ۱۷ برد، ۳ باخت و ۶ تساوی و در ۱۴ مسابقه غیررسمی دارای ۷ برد، ۳ باخت و ۴ تساوی به عنوان نفر چهارم از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی در صد برد ۶، در صد باخت ۱۵ و در صد تساوی ۲۵ و نیز نسبت برد به باخت $۴ = \frac{۶}{۱۵}$ است. همچنین نامبرده توانست تیم ملی فوتبال بزرگسالان کشور را در جام ملت های آسیا در سال ۱۹۹۶ امارات به مقام سوم برساند و نیز در صعود تیم ملی فوتبال بزرگسالان به مرحله نهایی جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه، نقش داشته باشد.

جدول ۴- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان مربیگری محمد مایلی کهن

تعداد مسابقات		تساوی		باخت		برد		نوع مسابقات
۱۴		۴		۲		۸		جام جهانی
۱۲		۲		۱		۹		جام ملت های آسیا
۱۴		۴		۳		۷		غیررسمی
٪۱۰۰	۴۰	٪۲۵	۱۰	٪۱۵	۶	٪۶۰	۲۴	مجموع
$۶۰ \div ۱۵ = ۴$								نسبت برد به باخت

جلال طالبی در ۲۸ مسابقه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به عنوان سرمربی هدایت کرده و همان گونه که جدول ۵ نشان می دهد، نامبرده در مجموع در ۱۳ مسابقه رسمی دارای ۷ برد، ۴ باخت و ۲ تساوی و در ۱۵ مسابقه غیررسمی دارای ۱۰ برد، ۲ باخت و ۳ تساوی به عنوان نفر پنجم از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی درصد برد ۶۰/۷۱، درصد باخت ۲۱/۴۲ و درصد تساوی ۱۷/۸۵ و نیز نسبت برد به باخت $\frac{۶۰/۷۱}{۲۱/۴۲} = \frac{۲/۸۳}{۱}$ است. همچنین نامبرده توانست در مرحله نهایی جام جهانی ۱۹۸۸ فرانسه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به مقام بیستم در بین ۳۲ تیم برساند (۶).

جدول ۵- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان مربیگری جلال طالبی

تعداد مسابقات		تساوی		باخت		برد		نوع مسابقات
۳		۰		۲		۱		جام جهانی
۱۰		۲		۲		۶		جام ملت ها
۱۵		۳		۲		۱۰		غیررسمی
٪۱۰۰	۲۸	٪۱۷/۸۲	۵	٪۲۱/۴۲	۶	٪۶۰/۷۱	۱۷	مجموع
$۶۰/۷۱ \div ۲۱/۴۲ = ۲/۸۳$								نسبت برد به باخت

میروسلاو چیرو بلازوویچ در ۲۷ مسابقه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به عنوان سرمربی هدایت کرد. همان گونه که در جدول ۶ نشان می دهد، نامبرده در مجموع در ۱۲ مسابقه رسمی دارای ۷ برد، ۲ باخت و ۳ تساوی و در ۱۵ مسابقه غیررسمی دارای ۱۰ برد، ۳ باخت و ۲ تساوی به عنوان نفر ششم از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی درصد برد ۶۲/۹۶، درصد باخت ۱۸/۵۱ و درصد تساوی ۱۸/۵۱ و نیز نسبت برد به باخت $\frac{۶۲/۹۶}{۱۸/۵۱} = ۳/۴۰$ است.

جدول ۶- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان

مربوگری میروسلاو چیرو بلازوویچ

تعداد مسابقات		تساوی		باخت		برد		نوع مسابقات
۱۲		۳		۲		۷		جام جهانی
۱۵		۲		۳		۱۰		غیررسمی
٪۱۰۰	۲۷	٪۱۸/۵۱	۵	٪۱۸/۵۱	۵	٪۶۲/۹۶	۱۷	مجموع
$۶۲/۹۶ \div ۱۸/۵۱ = ۳/۴۰$								نسبت برد به باخت

فرانک اوفارل در ۲۱ مسابقه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به عنوان سرمربی هدایت کرده و همان گونه که جدول ۷ نشان می دهد، نامبرده در مجموع در ۱۱ مسابقه رسمی دارای ۱۰ برد و یک تساوی و در ۱۰ مسابقه غیررسمی دارای ۳ برد، ۴ باخت و ۳ تساوی به عنوان نفر هفتم از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی درصد برد ۶۱/۹۰، درصد باخت ۱۹/۰۴ و درصد تساوی ۱۹/۰۴ و نیز نسبت برد به باخت ۳/۲۵ است. همچنین نامبرده توانست تیم ملی فوتبال بزرگسالان کشور را در بازی های آسیایی تهران (۱۹۷۴) به قهرمانی برساند و نیز موجب صعود تیم به مرحله نهایی بازی های المپیک ۱۹۷۶ مونترال گردد.

جدول ۷- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان مربیگری فرانک اوفارل

تعداد مسابقات		تساوی		باخت		برد		نوع مسابقات
۴		۱		۰		۳		* بازی‌های المپیک
۷		۰		۰		۷		** بازی‌های آسیایی
۱۰		۳		۴		۳		غیررسمی
٪۱۰۰	۲۱	٪۱۹/۰۴	۴	٪۱۹/۰۴	۴	٪۶۱/۹۰	۱۳	مجموع
$۶۱/۹۰ \div ۱۹/۰۴ = ۳/۲۵$								نسبت برد به باخت

* صعود تیم ملی فوتبال بزرگسالان به مرحله نهایی بازی‌های المپیک ۱۹۷۶ مونترال

** کسب مقام قهرمانی در بازی‌های آسیایی نهران ۱۹۷۴

منصور پورحیدری در ۲۰ مسابقه، تیم ملی فوتبال بزرگسالان را به عنوان سرمربی هدایت کرده و همان‌گونه که جدول ۸ نشان می‌دهد، نامبرده در مجموع در ۸ مسابقه رسمی دارای ۷ برد و یک باخت و در ۱۲ مسابقه غیررسمی دارای ۳ برد، ۳ باخت و ۶ تساوی به عنوان نفر هشتم از نظر تعداد مسابقات است (۳). در مجموع مسابقات رسمی و غیررسمی درصد برد ۵۰، درصد باخت ۲۰، درصد تساوی ۳۰ و نیز نسبت برد به باخت ۲/۵ است. همچنین نامبرده توانست تیم ملی فوتبال بزرگسالان کشور را در بازی‌های آسیایی بانکوک (۱۹۹۸) به قهرمانی برساند.

جدول ۸- تعداد برد، باخت و تساوی تیم ملی فوتبال بزرگسالان در زمان

مربیگری منصور پورحیدری

تعداد مسابقات		تساوی		باخت		برد		نوع مسابقات
۸		۰		۱		۷		* بازی های آسیایی
۱۲		۶		۳		۳		غیررسمی
۱۰۰٪	۲۰	۳۰٪	۶	۲۰٪	۴	۵۰٪	۱۰	مجموع
$50 \div 20 = 2/5$								نسبت برد به باخت

* کسب مقام قهرمانی در بازی های آسیایی در بانکوک ۱۹۹۸

علاوه بر هشت سرمربی ذکر شده، سایر سرمربیان کمتر از ۲۰ مسابقه را رهبری کرده اند اطلاعات آنها در جدول ۹ نشان داده شده است. مربیانی که توانستند به نحوی در مقام های مختلف قهرمانی نقش داشته باشند عبارتند از: حسین صدقیانی (کسب مقام دوم قهرمانی بازی های آسیایی ۱۹۵۱ دهلی)، حسین فکری (صعود به مرحله نهایی بازی های المپیک ۱۹۶۴ توکیو)، سوچ (کسب مقام دوم قهرمانی بازی های آسیایی ۱۹۶۶ بانکوک)، محمود بیاتی (کسب مقام قهرمانی جام ملت های آسیا ۱۹۶۸ تهران)، حسن حبیبی (کسب مقام سوم جام ملت های آسیا ۱۹۸۰ کویت و صعود به مرحله نهایی بازی های المپیک ۱۹۸۰ مسکو (ج.ا.ا. ایران به علت حمله شوروی سابق به افغانستان، بازی های المپیک ۱۹۸۰ مسکو را تحریم و تیم ملی فوتبال بزرگسالان در مرحله نهایی شرکت نکرد). والدیر ویرا (فقط در سه مرحله مقدماتی انتخابی تیم ملی فوتبال بزرگسالان جام جهانی ۱۹۹۸ به عنوان سرمربی بر روی نیمکت نشست که حاصل آن یک باخت و دو تساوی سرنوشت ساز بود که منجر به صعود تیم ملی به مرحله نهایی جام جهانی ۱۹۹۸ فرانسه شد).

جدول ۹- اسامی مربیان داخلی و خارجی تیم ملی فوتبال ایران و تعداد حضور آنها در مسابقات

رسمی و غیررسمی* و نتایج به دست آمده***

ردیف	نام سرمربیان	ملیت	حضور در مسابقات رسمی				حضور در مسابقات غیررسمی				مجموع کل نتایج			تعداد کل بازی ها
			بازی	تساری	بازی	مجموع	بازی	تساری	مجموع	بازی	تساری	مجموع		
													بازی	
۱	مهدی ورزنده	ایرانی	-	-	-	-	۲	۱	۳	-	۲	۱	۳	
۲	حسین صدقیانی	ایرانی	۲	۳	۱	۶	۳	۴	۴	۱۱	۵	۷	۱۷	
۳	فرانس ماساروش	خارجی	۳	۲	۱	۶	-	-	-	-	۳	۲	۶	
۴	حسین فکری**	ایرانی	۴	۳	۲	۹	۲	۳	۷	۶	۵	۵	۱۶	
۵	سوج	خارجی	۴	۳	-	۷	-	-	-	-	۴	۳	۷	
۶	محمودبیانی**	ایرانی	۱۰	۴	۱	۱۵	-	-	-	-	۱۰	۴	۱۶	
۷	رایکوف	خارجی	-	-	-	-	۳	۱	۴	-	۳	۱	۴	
۸	پرویز دهداری**	ایرانی	۱۵	۴	۶	۲۵	۱۱	۶	۲۰	۲۶	۱۰	۱۰	۴۵	
۹	محمد رنجبر	ایرانی	۱	-	۱	۲	-	۳	۱	۴	۱	۳	۶	
۱۰	فرانک اوفارل	خارجی	۱۰	-	۱	۱۱	۳	۳	۱۰	۱۳	۴	۴	۲۱	
۱۱	حشمت مهاجرانی	ایرانی	۱۴	۴	۳	۲۱	۴	۶	۲۰	۱۸	۱۰	۱۳	۲۱	
۱۲	حسن حبیبی	ایرانی	۷	۱	۴	۱۲	۲	۲	۴	۶	۱	۴	۱۴	
۱۳	جلال چراغپور	ایرانی	۲	۲	-	۴	-	-	-	-	۲	۲	۴	
۱۴	محمود باوری	ایرانی	۶	-	-	۶	۲	۱	۵	۸	۲	۱	۱۱	
۱۵	ناصر ابراهیمی	ایرانی	۲	-	۴	۶	۲	۲	۴	۴	۲	۴	۱۰	
۱۶	فریدون عسگرزاده	ایرانی	-	-	-	-	۳	۳	۶	۳	-	۳	۶	
۱۷	رضا وطن خواه	ایرانی	۳	-	-	۳	-	-	-	-	۳	-	۳	
۱۸	مهدی مناجاتی	ایرانی	۲	۱	-	۳	-	-	-	-	۲	۱	۳	
۱۹	علی پروین	ایرانی	۱۳	۵	۵	۲۳	۱۲	۸	۲۳	۳۳	۲۵	۱۳	۵۶	
۲۰	استانکو	خارجی	۱	۱	۲	۴	۵	۱	۷	۶	۲	۳	۱۱	
۲۱	محمد مایلی کهن	ایرانی	۱۷	۳	۶	۲۶	۷	۴	۱۴	۲۴	۶	۱۰	۴۰	
۲۲	والدیر ویرا	خارجی	-	۱	۲	۳	-	-	-	-	-	۱	۳	
۲۳	تومیسلاواویچ	خارجی	-	-	-	-	۲	۵	۹	۲	۵	۲	۹	

ادامه جدول ۹- اسامی مربیان داخلی و خارجی تیم ملی فوتبال ایران و تعداد حضور آنها در مسابقات رسمی و غیررسمی* و نتایج به دست آمده**

ردیف	نام سرمربی	ملیت	حضور در مسابقات						تعداد کل بازی‌ها						
			رسمی			غیررسمی			مجموع کل نتایج						
			بازی	گل	مجموع	بازی	گل	مجموع	بازی	گل	تساوی				
۲۴	جلال طالبی***	ایرانی	۷	۴	۲	۱۳	۱۰	۲	۳	۱۵	۱۷	۵	۵	۶	۲۸
۲۵	منصور پورحیدری	ایرانی	۷	۱	-	۸	۳	۳	۶	۱۲	۱۰	۴	۴	۶	۲۰
۲۶	ادمار دسیلوا براگا	خارجی	۲	-	-	۲	۱	-	۱	۲	۳	-	۱	۴	۴
۲۷	میروسلاو چیرو بلازویچ	خارجی	۷	۲	۳	۱۲	۱۰	۳	۲	۱۵	۱۷	۵	۵	۲۷	

* از آنجایی که در منابع مختلف تعداد بازی‌های غیررسمی، نتایج و آبا اینکه تیم ملی، منتخب یا تهران بوده اختلاف نظر بوده، بنابراین درج دقیق تعداد این مسابقات غیررسمی برای محقق با کمتر از ۵ درصد خطا انجام پذیرفته است.

** در طول تاریخ مربیگری تیم ملی بزرگسالان کشور، تعداد محدودی از مربیان بوده‌اند که فقط به‌طور موقت تیم ملی را برای یک یا دو بازی هدایت کرده‌اند که نام این مربیان در جدول فوق ذکر نشده است.
*** بیش از یک دوره تیم ملی را رهبری کرده‌اند.

در کل ۹۲ مسابقه رسمی و غیررسمی تیم ملی فوتبال بزرگسالان توسط مربیان خارجی رهبری شد که از این تعداد، ۵۱ بار برنده (۴۳/۵۵٪) ۲۳ بار بازنده (۲۵٪)، و ۱۸ بار به تساوی (۱۹/۵۶٪) رسیدند. مربیان داخلی ۳۳۹ مسابقه رسمی و غیررسمی تیم ملی فوتبال بزرگسالان را هدایت کرده‌اند که از این تعداد ۱۷۳ بار برنده (۵۱٪)، ۷۷ بار بازنده (۲۲/۷٪) و ۸۹ بار به تساوی (۲۶/۲٪) رسیدند. جدول ۱۰ اطلاعات فوق را نشان می‌دهد.

جدول ۱۰- تعداد مسابقات رهبری شده از طرف مربیان داخلی و خارجی و

درصد برد، باخت و تساوی

تعداد تساوی	تعداد باخت	تعداد برد	تعداد مسابقات رهبری شده	سرمربیان
درصد	درصد	درصد		
۱۸	۲۳	۵۱	۹۲	خارجی
$\%۱۹/۵$	$\%۲۵$	$\%۵۵/۴$		
۸۹	۷۷	۱۷۳	۳۳۹	ایرانی
$\%۲۶/۲$	$\%۲۲/۷$	$\%۵۱$		
۱۰۷	۱۰۰	۲۲۴	۴۳۱	مجموع
$\%۲۴/۸$	$\%۲۳/۲$	$\%۵۱/۹$		

همان‌گونه که در جدول ۱۰ ملاحظه می‌شود، در مجموع ۴۳۱ مسابقه توسط مربیان خارجی و ایرانی رهبری شده که در کل در ۲۲۴ مسابقه برنده ($\%۵۱/۹$)، ۱۰۰ مسابقه بازنده ($\%۲۳/۲$) و ۱۰۷ مسابقه به تساوی ($\%۲۴/۸$) دست یافته‌اند.

بحث و نتیجه گیری

در مجموع مربیان خارجی با $\%۵۵/۴$ درصد نسبت به مربیان داخلی با $\%۵۱$ درصد از نظر درصد برنده شدن موفق‌تر بوده‌اند، ولی از نظر درصد باخت‌ها مربیان داخلی $\%۲۲/۷$ درصد نسبت به مربیان خارجی با $\%۲۵$ درصد باخت عملکرد بهتری ارائه داده‌اند. چنانچه نسبت برد به باخت را برای مربیان خارجی و داخلی محاسبه کنیم، ملاحظه خواهد شد که نسبت $\frac{۵۵/۴}{۲۵} = \frac{۲}{۲۱۶}$ برای مربیان خارجی و نسبت $\frac{۵۱}{۲۲/۷} = \frac{۲}{۲۴۶}$ برای مربیان داخلی به دست خواهد آمد ($\frac{۲}{۲۴۶} > \frac{۲}{۲۱۶}$). همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، نسبت برد به باخت مربیان داخلی با اندکی تفاوت نسبت به مربیان خارجی بهتر بوده و از این نظر عملکرد مربیان داخلی بهتر است.

یکی دیگر از شاخص‌های عملکرد مربیان، رساندن تیم ملی به مسابقات نهایی جام جهانی است. در این میان حشمت مهاجرانی توانست تیم ملی را به مرحله نهایی جام جهانی

۱۹۷۸ برسانند. در سال ۱۹۹۸ مایلی کهن و ویرا هر کدام سهمی در رساندن تیم ملی به مرحله نهایی داشتند که در مجموع سهم مریبان داخلی به مراتب نسبت به مریبان خارجی بیشتر است. در زمینه مسابقات المپیک، فکری در سال ۱۹۶۴، دهداری و رنجبر (به طور مشترک) در سال ۱۹۷۲، اوفارل در سال ۱۹۷۶ و حبیبی در سال ۱۹۸۰ توانستند تیم ملی را به مرحله نهایی المپیک برسانند (در سال ۱۹۸۰ علی رغم داشتن جواز حضور در مسابقات بازی های المپیک مسکو، به علت تحریم این مسابقات از طرف نظام جمهوری اسلامی ایران تیم ملی فوتبال در مرحله نهایی شرکت نکرد). در این مسابقات نیز سهم مریبان ایرانی در رساندن تیم ملی فوتبال به مرحله نهایی بازی های المپیک بیشتر از مریبان خارجی بوده است.

در مسابقات فوتبال جام ملت های آسیا در سال های ۱۹۶۸، ۱۹۷۲ و ۱۹۷۶، به ترتیب محمود بیاتی، پرویز دهداری و حشمت مهاجرانی توانستند تیم ملی فوتبال را به مقام قهرمانی برسانند و مریبان خارجی در این مسابقات سهمی نداشتند و در سال های ۱۹۸۸ و ۱۹۹۶ پرویز دهداری و محمد مایلی کهن توانستند تیم ملی فوتبال را در این مسابقات به مقام سوم برسانند. در این میان سهم پرویز دهداری در بین مریبان داخلی در این زمینه بیشتر از دیگران است. در مسابقات فوتبال بازی های آسیایی در سال های ۱۹۷۴، ۱۹۹۰ و ۱۹۹۸، به ترتیب فرانک اوفارل، علی پروین و منصور پورحیدری توانستند تیم ملی فوتبال را به مقام قهرمانی برسانند. در سال های ۱۹۵۱ و ۱۹۶۶ حسین صدقیانی و سوچ توانستند تیم ملی فوتبال را در این مسابقات به مقام دوم برسانند. در مجموع در این مسابقات سهم مریبان ایرانی برای رساندن تیم ملی فوتبال به مقام های اول و دوم بیشتر از سهم مریبان خارجی است.

در مسابقات دوستانه در سال ۱۳۵۰ (جام کورش) دهداری، در سال ۱۳۵۳ (جام ایران اوفارل، در سال ۱۳۷۲ (جام اکو) پروین، در سال ۱۳۷۷ (جام چهار جانبه کانادا) پورحیدری، در سال ۱۳۷۹ (غرب آسیا) طالبی و در سال ۱۳۸۰ (جام L.G) بلازویچ هر کدام توانستند تیم ملی فوتبال را به مقام قهرمانی برسانند. در این میان نیز سهم مریبان ایرانی نسبت به مریبان خارجی بیشتر است.

به طور کلی سهم حشمت مهاجرانی (قهرمانی جام ملت های آسیا در سال ۱۹۷۶ حضور در جام جهانی ۱۹۷۸) و پرویز دهداری (قهرمانی جام ملت های آسیا در سال ۱۹۷۲)

صعود به مرحله نهایی بازی‌های المپیک مونیخ، مقام سومی جام ملت‌های آسیا در سال ۱۹۸۸ و قهرمانی جام کورش در سال ۱۳۵۰) از کلیه مربیان داخلی و خارجی بیشتر است و توانستند مقام‌های ارزنده‌ای را برای کشور به ارمغان بیاورند.

چنانچه تعداد کل بازی‌های هدایت‌شده توسط علی پروین به‌عنوان رکورددار تعداد مسابقات تیم ملی فوتبال بزرگسالان کشورمان را با رکوردهای سایر کشورهای پیشرفته مقایسه کنیم، واقعیت‌های بیشتری ارائه خواهد شد. همان‌گونه که در جدول ۱۱ نشان داده شده، زاگالو^۱ برزیل با ۱۴۰ مسابقه و ۷۰/۷۱ درصد برد (۴)، استابیله^۲ - آرژانتین با ۱۲۳ مسابقه و ۶۷/۴۸ درصد برد (۲)، هربرگر^۳ - آلمان با ۱۶۲ مسابقه و ۵۶/۷۹ درصد برد (۸)، هیدالگو^۴ - فرانسه با ۷۵ مسابقه و ۵۴/۶۷ درصد برد (۷)، بیرزوت^۵ - ایتالیا با ۱۰۴ مسابقه و ۴۹/۰۴ درصد برد (۹)، کوبالا^۶ - اسپانیا با ۶۸ مسابقه و ۴۷/۰۶ درصد برد (۱۱)، پروین - ایران با ۵۶ مسابقه و ۴۴/۶۴ درصد برد، به ترتیب از نظر درصد برد در مسابقات بین‌المللی قرار گرفته‌اند، ضمن اینکه حریفان تیم‌های ملی بزرگسالان کشورمان به مراتب ضعیف‌تر از حریفان کشورهای فوق بوده‌اند.

جدول ۱۱- تعداد مسابقات و درصد برد مربیان تیم‌های ملی بزرگسالان کشورهای پیشرفته در فوتبال

نام مربیان	کشور	تعداد مسابقات	درصد برد
زاگالو	برزیل	۱۴۰	۷۰/۷۱
استابیله	آرژانتین	۱۲۳	۶۷/۴۸
هربرگر	آلمان	۱۶۲	۵۶/۷۹
هیدالگو	فرانسه	۷۵	۵۴/۶۷
بیرزوت	ایتالیا	۱۰۴	۴۹/۰۴
کوبالا	اسپانیا	۶۸	۴۷/۰۶
پروین	ایران	۵۶	۴۴/۶۴

1- Zagallo

2- Stabile

3- Herberger

4- Hidalgo

5- Bearzot

6- Kubala

منابع و مأخذ

- ۱- کردمحله، محمد (پژمان). "دائرةالمعارف جام جهانی فوتبال"، چاپ اول، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی عادیات، زمستان ۱۳۷۶.
- 2- *Argentina National Team Coaches* : [Http: //www.rsssf.com/miscellaneous/ agr-coach-triv.html](http://www.rsssf.com/miscellaneous/ agr-coach-triv.html)
- 3- *Asian Football Confederation (AFC), "Football Asia 2002", The Official Media Guide of The Asian Football Confederation, 2002.*
- 4- *Brazil National Team Coaches* " [http://www.rsssf.com/ miscellaneous/ braz-coach-triv.html](http://www.rsssf.com/miscellaneous/ braz-coach-triv.html).
- 5- *FIFA , Report and statistics, "2002 FIFA World Cup Korea/Japan™", 2002.*
- 6- *FIFA. Technical Report , "FIFA World Cup France 98", 1998.*
- 7- *France National Team Coaches* : [http:// www. rsssf. com/miscellaneous/ Fran-Coach - triv.html](http://www.rsssf.com/miscellaneous/ Fran-Coach-triv.html).
- 8- *Germany National Team Coaches* : [http:// www. rsssf. com/miscellaneous/ duit-coach-triv.html](http://www.rsssf.com/miscellaneous/ duit-coach-triv.html).
- 9- *Italy National Team Coaches* : [http:// www. rsssf. com/ miscellaneous/ital - coach - triv. html](http://www.rsssf.com/miscellaneous/ital-coach-triv.html).
- 10- *Jackson, Roger, Editor in chief "Sport Administration Manual", Olympic Solidarity, I.O.C, 1998.*
- 11- *Spain National Team Coaches* : [http:// www. rsssf. com/miscellaneous / span -coach-triv.html](http://www.rsssf.com/miscellaneous/span-coach-triv.html).